

مبانی فناوری آموزشی

یادگیری تلفیقی در چند مدل

اشاره

آموزش تلفیقی یکی از روش‌های آموزشی به نسبت جدید است که با تلفیق و ایجاد تعادل و تعامل میان آموزش حضوری، آموزش الکترونیکی و منابع برخط و غیربرخط، به دنبال اثرگذاری و بهبود کیفیت آموزش‌هاست. میزان تلفیق روش‌های یادشده، سبک‌هایی از یادگیری تلفیقی را شکل داده‌اند که شامل مدل‌های چرخشی، منعطف، تلفیق شخصی و توانمندسازی مجازی است.

کلیدواژه‌ها: آموزش تلفیقی، آموزش حضوری، آموزش الکترونیکی

سارا بنی‌عامریان

دانشجوی دکترای تکنولوژی آموزشی

فصلنامه چینی یادگیری تلفیقی

مقدمه

آموزش تلفیقی طیف وسیعی از تصمیم‌ها و برنامه‌ریزی‌های آموزشی را توصیف می‌کند که آموزش حضوری را با برنامه‌های یادگیری مبتنی بر رایانه تلفیق و تکمیل می‌کند (برایان و ولچنکووا، ۲۰۱۶). نحوه برقراری تعادل نسبی در میان این دو روش متفاوت است، اما راهبردهای اساسی در میان آن‌ها مشترک است: استفاده از فناوری‌های دیجیتال در سطح شخصی، برای غلبه بر موانع یادگیری مانند زمان، منابع مالی، فضا و تفاوت‌های فردی یادگیرندگان (کانکر، ۲۰۱۲).

یادگیری تلفیقی الگویی را ترسیم می‌کند که یادگیرنده محور است. برای مثال، به جای آموزش‌های چهره‌به‌چهره به صورت سنتی، از

مؤلفه‌های برخط برای برقراری ارتباط استفاده می‌کنند (کیم، ۲۰۱۳) یا برای سنجش دانش یادگیرندگان، می‌توان از برنامه‌های برخط استفاده کرد.

طراحی محیط یادگیری تلفیقی باید با توجه به اهداف و سیاست‌های آموزشی صورت گیرد، برای مثال، وقوع بحران‌هایی مانند کووید ۱۹ بر نحوه ارائه آموزش‌ها تأثیر بسزایی گذاشته است، به گونه‌ای که بخش عمده‌ای از آموزش‌ها به صورت مجازی ارائه می‌شود، اما با توجه به سیاست‌های آموزش و پرورش در زمانی که وضعیت مناسب باشد، معلمان می‌توانند در کلاس‌های درس برای تعداد محدودی از دانش‌آموزان حاضر باشند. در این حالت، معلمان از رویکردی تلفیقی برای آموزش‌های خود بهره می‌گیرند.

۲۹

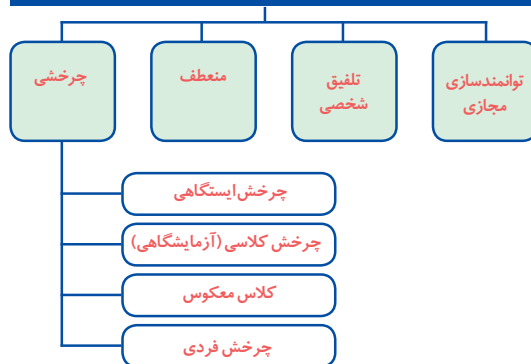
رشد فناوری آموزشی
شماره ۱
مهر ۱۴۰۰

انواع مدل‌های یادگیری تلفیقی

از مهم‌ترین مدل‌های آموزش تلفیقی که استاکر و هورن به آن اشاره داشتند، می‌توان به مدل‌های چرخشی^۱، منعطف^۲، تلفیق شخصی^۳ و توانمندسازی مجازی^۴ اشاره کرد (هی و چونگ، ۲۰۱۴). هر یک از مدل‌های مطرح شده، با بهره‌گیری از پیشرفت‌های فناوری آموزشی، درجات متفاوتی از یکپارچگی و تعادل را فراهم می‌کنند.

آموزش تلفیقی

در کتاب «تدریس تلفیقی» که توسط واحدی و زائری (۱۴۰۰) ترجمه شده است به صورت مبسوط چستی این مدل‌ها و چگونگی استفاده از آن‌ها در کلاس‌های مختلف تلفیقی تشریح شده است که در ادامه شرح مختصری از هر مدل ارائه می‌شود.

۱. چرخشی

مدل چرخشی در محدوده زمانی مشخصی تعریف شده است که

در آن دانش‌آموزان معمولاً در گروه‌های کوچک با یک معلم یا به‌طور جداگانه با استفاده از فناوری تعاملی، در ایستگاه‌های یادگیری آموزش می‌بینند (برایان و ولچنکووا، ۲۰۱۶).

چرخش ایستگاهی^۵: در این مدل، یک دوره یا موضوع مشخص (برای مثال ریاضی)، طی برنامه‌ای ثابت، به صلاحیت معلم، تنظیم شده است. همچنین، ایستگاه‌هایی به‌عنوان ایستگاه‌های آموزشی تعبیه شده‌اند که یادگیرندگان در میان این ایستگاه‌ها می‌چرخند. حتماً در یکی از ایستگاه‌ها از منابع برخط استفاده می‌شود. ایستگاه‌های دیگر ممکن است شامل فعالیت‌هایی مانند آموزش گروهی، کلاس‌های حضوری، پروژه‌های گروهی یا ارائه تکلیف باشند.

چرخش آزمایشگاهی یا کلاسی^۶: در این شیوه، دانش‌آموزان در طول برگزاری یک کلاس مثل درس ریاضی، طبق جدولی مشخص یا توضیح معلم، بین چند کلاس جابه‌جا می‌شوند. از کلاس درس به سایت رایانه می‌روند، از منابع و آموزش‌های برخط برخوردار می‌شوند و در آنجا هر کدام به‌صورت انفرادی یادگیری را ادامه می‌دهند. تنها تفاوت این روش با روش چرخش ایستگاهی در خارج شدن دانش‌آموزان از کلاس و رفتن به فضاهای دیگر است.

کلاس معکوس^۷: مدلی که در آن ارائه محتوای آموزشی و آموزش‌ها در خانه با استفاده از ابزارهای الکترونیکی ارائه می‌شود و در کلاس حضوری رفع اشکال صورت می‌گیرد. دانش‌آموز می‌تواند محتوای درسی را به‌صورت برخط در خانه و در زمان دلخواه فراگیرد. این شیوه روند آموزش را شخصی‌سازی می‌کند و آموزش رودررو و کلاسی فرصت مناسب‌تری برای تعامل اجتماعی و گفت‌وگوهای درسی با معلم و هم‌کلاسی‌ها می‌شود.

چرخش فردی^۸: در این مدل چرخش، معلم برای دانش‌آموزان زمانی را برای چرخش در بین روش‌های گوناگون یادگیری تعیین

جمع‌بندی

از مطالب عنوان شده درمی‌یابیم، مفهوم یادگیری تلفیقی ابعاد وسیعی را در بر می‌گیرد که این گستره با پیشرفت فناوری بیشتر نیز خواهد شد. بیشتر محققان اتفاق نظر دارند، یادگیری تلفیقی نوعی تجربه یادگیری یکپارچه است که معلم با ارتباط چهره‌به‌چهره و یا مجازی آن را کنترل و هدایت می‌کنند. در مدل‌های یادگیری تلفیقی به دنبال ایجاد تجربه‌های یادگیری مؤثرتر، افزایش دسترسی، انعطاف‌پذیری و کاهش هزینه‌های یادگیری هستیم. سیستم‌های یادگیری آینده نه بر اساس اینکه آیا با هم تلفیق می‌شوند، بلکه بر اساس نحوه تلفیق و تعادل و تعامل از هم متمایز می‌شوند. این سؤال در مورد چگونگی تلفیق یکی از مهم‌ترین چالش‌هایی خواهد بود که پاسخ آن کاملاً به زمینه، اهداف و سیستم‌ها وابسته است.

می‌کند. این مدل با سایر مدل‌های چرخش متفاوت است، زیرا دانش‌آموز مجبور نیست در همه ایستگاه‌های موجود بچرخد.

۲. منعطف

این شیوه برگزاری کلاس نسبت به بقیه روش‌ها منعطف‌تر است و دانش‌آموزان بیشتر به صورت خودآموز آموزش‌ها را فرا می‌گیرند؛ هر چند برای هر دانش‌آموز مشخص می‌شود چه وظایفی را باید به صورت برخط و یا با استفاده از فناوری‌ها تکمیل کند، ولی سرعت یادگیری با خود اوست. در این شیوه معلم‌ها نقش راهنما را دارند و در قالب راهنمایی فردیه‌فرد، و مشاوره با گروهی از دانش‌آموزان، راهنمایی‌های لازم را ارائه می‌کنند. اینکه چه مقدار از زمان یادگیری خودخوان و چه مقدار با حضور معلم انجام شود، با صلاحدید معلم انجام می‌شود.

۳. تلفیق شخصی

این مدل بر نیاز و درخواست دانش‌آموزان مبتنی است. آنان شیوه آموزش و ابزارهای موردنیاز یادگیری‌شان را خود انتخاب می‌کنند. ممکن است ارائه دوره‌ها به‌عنوان مواد تکمیلی رویکردهای سنتی باشند. محتوای تلفیقی را می‌توان در مکان‌های متفاوت، در مدرسه یا خارج از مدرسه، ارائه داد. معلم به صورت برخط و تلفنی آموزش‌ها را پیگیری می‌کند (بیور و همکاران، ۲۰۱۵).

۴. توانمندسازی مجازی

بیشتر برای محیط‌های کاری طراحی شده است. آموزش در این مدل هم به صورت برخط خواهد بود و هم به صورت غیربرخط. اما برخلاف سایر مدل‌ها، برای حضور هر روز دانش‌آموزان در محیط آموزشی، ضرورتی وجود ندارد (الماری و همکاران، ۲۰۱۴).

پی‌نوشت‌ها

1. Rotation model
2. Flex model
3. Self-Blend model
4. Enriched-Virtual model
5. Station Rotation
6. Lab Rotation
7. Flipped Classroom
8. Individual Rotation

منابع

۱. چالز آرگراهام و همکاران (۲۰۱۹) تدریس تلفیقی. دوره ابتدایی تا متوسطه، ترجمه مهدی واحدی و محمدتقی زائری (۱۴۰۰)، معنای خود، تهران
2. Alammary, A., Sheard, J., & Carbone, A. (2014). Blended learning in higher education: Three different design approaches. *Australasian Journal of Educational Technology*, 30(4). <https://doi.org/10.14742/ajet.693>
3. Beaver, J. K., Hallar, B., Westmaas, L., & Englander, K. (2015). Blended Learning: Lessons from Best Practice Sites and the Philadelphia Context. *Perc*, September. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED570360.pdf>
4. Bryan, A., & Volchenkova, K. N. (2016). Blended Learning: Definition, Models, Implications for Higher Education. *Bulletin of the South Ural State University Series "Education. Education Sciences,"* 8(2), 24–30. <https://doi.org/10.14529/ped160204>
5. Caner, M. (2012). The definition of blended learning in higher education. *Blended Learning Environments for Adults: Evaluations and Frameworks*, April 2012, 19–34. <https://doi.org/10.4018/978-1-4666-0939-6.ch002>
6. Hew K.F., Cheung W.S. Using Blended Learning: Evidence-Based Practices. London, Springer Publ., 2014. 123 p
7. Kim, J. H. Y. (2013). Types of Blended Instruction : Different Approaches to Different Mixes. 474–484.